

Deltacommissaris Peter Glas over de 'stem van het water'

In de voetsporen van Cassandra

Als klein jongetje was hij doodsbang voor water. Tegenwoordig draait alles om water bij deltacommisaris Peter Glas. Over de rijkdom van ons oppervlaktewater en onze kwetsbaarheden.

TEKST Karel Feenstra FOTOGRAFIE Martijn Beekman

Nederland en het water. Het zijn onderwerpen die met name de laatste jaren niet uit het nieuws zijn weg te slaan. Klimaatverandering, zeespiegelstijging, hoge en lage rivierstanden, hitte en droogte. Ze hebben allemaal hun weerslag op onze laaggelegen delta. Om ons land aan te passen aan het veranderende klimaat hebben we een deltaprogramma waaraan vele overheden en organisaties dagelijks werken onder leiding van de deltacommisaris. Die deltacommisaris is Peter Glas. Na zijn studie biologie en rechten adviseerde Peter over waterkwaliteit en waterbeheer in Nederland en in Midden- en Oost-Europa voor het Waterloopkundig Laboratorium (het huidige Deltares). Daarna volgden twintig jaren aan de bestuurlijke kant. 'In het Deltacommissariaat komt dat een beetje samen, hoewel ik natuurlijk een onafhankelijke positie inneem.' Links- of rechtsom: de carrière van Peter Glas draait vooral om water.

Sportfondsenbad Amsterdam

Het begon anders. 'Als klein jongetje moest ik niets van water hebben. Ik was een jaar of zes toen mijn moeder me op de fiets naar het (in 2006 afgebroken)

Sportfondsenbad West in Amsterdam bracht voor mijn eerste zwemles. Ik was doodsbang voor die plas water. De eerste lessen zat ik aan de kant. Als je er beeld bij wilt hebben: in de film 'De stem van het water' van Bert Haanstra zit een dramatische scène met een jongetje dat ook niet het water in wil. Overigens zwem ik nu heel graag. Vanaf mei trek ik graag mijn baantjes in de Langspier, een zwemplas bij Boxtel. Zwemmen in open water vind ik heerlijk. Ik zie dan ook het onderwaterleven. Dit levert mij mooiere gedachten op dan in een zwembad.'

Johan van Veen

Nederland is rijk aan oppervlaktewater. Dit karakteriseert ons land, maar het water maakt ons ook kwetsbaar: 'de stem van het water', zoals in de film. De naam van waterstaatkundig adviseur van Rijkswaterstaat Johan van Veen is veel gevallen rondom de herdenking van de Watersnoodramp '53. Net als Cornelis Lely waarschuwde Van Veen voor de kwetsbaarheden in de toenmalige Nederlandse kustverdediging, en net als in de tijd van Lely moest er een ramp gebeuren, voordat er consequenties aan zijn verhaal werden verbonden. 'Johan van Veen had in de naoorlogse jaren grote moeite om zijn verhaal goed voor het voetlicht te krijgen. Terwijl hij de zwakke plekken in de dijken allemaal aanwees, de zeespiegelstijging en de verzilting van het land allemaal benoemde. Ik heb publicaties gezien van hem van eind jaren veertig waarin hij dit feilloos omschreef. We hebben een enorme wetenschappelijke kennis over waterveiligheid in Nederland. Die moet een prominente plaats hebben in de besluitvorming.

Peter C.G. Glas

(Hoorn, 1956)
Studie Biologie en Nederlands recht in Leiden
1983-2003 Waterloopkundig Laboratorium in Delft
Vanaf 2003 Watergraaf van het waterschap De Dommel
2005-2010 Bestuurslid van de Unie van Waterschappen
2010-2015 Voorzitter Unie van Waterschappen
2013-2022 Internationaal voorzitter Water Governance Initiative van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling)
Sinds 2019 Deltacommissaris

Cassandra?

Cassandra is een mythologische figuur met de gave de toekomst te kunnen voorspellen en de vloek dat ze nooit geloofd werd. Omdat hij bij zijn meederen geen gehoor kreeg, waarschuwde waterstaatkundig ingenieur Johan van Veen van RWS in diverse publicaties voor de kwetsbaarheden in de Nederlandse kustverdediging. Dit deed hij onder de het pseudoniem 'dr. Cassandra' al ver voor de watersnoodramp van 1953.

De deltacommissaris is nu de vertegenwoordiger van de Cassandra's van weleer, hoewel ik nu het gevoel heb dat er veel beter wordt geluisterd naar 'de stem van het water' zegt Peter.

Hollandsche IJsselkering

Daarom heeft de Hollandsche IJsselkering, het eerste voltooide Deltawerk, een bijzondere betekenis voor Peter. 'Het is in de eerste plaats een heel belangrijke kering die het laagstgelegen deel van Nederland tegen extreem hoogwater beschermt. Maar het is ook de eerste van de dertien Deltawerken die na 1953 zijn gerealiseerd. En het enige dat Johan van Veen, 'de vader van de Deltawerken', in 1958 opgeleverd heeft gezien. Een jaar later overleed hij. In 2020 is zijn borstbeeld even verderop, aan de Schielands Hoge Zeedijk in Capelle aan den IJssel, onthuld. Daar was ik bij. Om meerdere redenen dus een bijzonder gebied en een bijzonder kunstwerk voor mij.'

Renaissance van het fysieke domein

Waterveiligheid is vastgelegd in de Deltawet. Elk jaar biedt de deltacommissaris als onafhankelijk adviseur een update van het Deltaprogramma aan de regering aan. Daar gaat een intensief overlegtraject met Rijk en decentrale overheden aan vooraf. Peter: 'Het is een complex proces met zoveel mensen aan tafel. Over ruimtelijke adaptatie praten 43 regio's mee. En de uitkomst moet altijd uitvoerbaar zijn.'

Daarom is sociale cohesie zo ongelooflijk belangrijk. Die zit van oudsher in het overlegproces ingebakken, zegt Peter. 'Door zo concreet mogelijk over de directe leefomgeving van mensen te praten, gaat iedereen in een coöperatieve modus. Dit werkt altijd positief. Samen werken aan onze leefomgeving, zoals we dat al eeuwen doen in Nederland.' In het principe waarbij water en bodem sturend zijn bij beslissingen over de inrichting van ons land wordt dat nog concreter. We zijn aangekomen in de 'renaissance van het fysieke domein.' Peter is blij met de focus

op water en bodem. 'Dit geeft slagkracht, omdat dit op verschillende beleidsterreinen als vertrekpunt kan worden genomen. Uiteindelijk draait het allemaal om water. Het raakt aan de klimaatproblematiek, aan hoe we moeten bouwen, wonen en samenleven in Nederland. In het Deltaprogramma denken we meerdere generaties vooruit. We werken nu aan de waterkeringen van 2050. Maar we onderzoeken ook al wat er moet gebeuren om Nederland in 2100 leefbaar te houden. Ik zie dit als een contract met toekomstige generaties. En onderwijl laten we zien hoe mooi het wonen is in Nederland. Want dat is waar we het voor doen.'

Wat is voor jou de mooiste plek van Nederland?

'Nederland is heel divers en veel plaatsen en regio's hebben hun eigen charme. Neem de Dommel waar ik vlakbij woon. Hoe die rivier nog vrijelijk meandert door het buurtschap Kasteren, dat is prachtig. Er zijn veel vogels, en de seizoenen geven er steeds weer een andere kleur aan het landschap. Ik wandelde er veel tijdens de lockdowns afgelopen jaren. En nog steeds. "Je draaikolken berucht en gekend. Laat zijn nog steeds het water, wat je nu nog altijd bent", dichtte Frans Vos. Mooi vind ik die regels. De stroom van het water blijft altijd spannend, onvoorspelbaar als de vlammen van een haardvuur. Ik had overigens ook De Oosterschelde, de Maas of de Wadden kunnen noemen. Maar ik kies de Dommel.'

De deltacommissaris adviseert de regering. Wat adviseert Peter Glas zijn buurman?

(lacht) 'Ik vertel graag over mijn werk, maar thuis beperk ik mij tot het goede voorbeeld om het maar zo te zeggen. Dus zonnepanelen op het dak, regenwater opvangen in een ton, dat werk. Maar ik geef tussen de regels door graag een signaal. Bijvoorbeeld toen ik mijn zoon, in Gouda, een kano gaf voor zijn verjaardag. Daarmee verwees ik naar het water: wees je bewust van waar je woont! Het verhaal van de Nederlandse delta gaat over kracht en kwetsbaarheid. Dat is prachtig samenspel. Maar het vraagt wel een goed bewustzijn van ons allemaal.' ●

De bouw van de spuisluizen van de Haringvlietdam in 1963. Foto: Beeldbank Rijkswaterstaat. Ton van der Sluis

De twee boogbruggen van de Van Brienoordbrug in 2005. Foto: Dijkstra

Canon van Kunstwerken

De publieke schatkamer van IenW

Rijkswaterstaat is jarig in 2023. We vieren dat RWS sinds 1798 het aanzicht van ons land kleur geeft. Daarom: 225 jaar geschiedenis van Rijkswaterstaat in 53 iconische en verrassende kunstwerken.

TEKST IenW en Heino van Benthum BEELD ANP, Mediatheek Rijksoverheid, Beeldarchief RWS, iStock

5 ANDERE VRAGEN

Wat is je favoriete eigenschap bij vrienden?

'Trouw.'

Hoe is je huidige gemoedstoestand?

'Optimistisch.'

Welke karaktereigenschap zou je bij jezelf willen veranderen?

'Ongeduld.'

Wat zie je zelf als je grootste verdienste?

'Dat ik een verbindende

rol kan spelen langs de waterkant.'

Wie zijn je helden?

'Mijn grootvader naar wie ik vernoemd ben: Piet Glas. Hij was binnenvaartschipper in Noord-Holland. Daar kom ik ook vandaan. Ik heb hem niet lang meegemaakt, maar merk met de jaren dat mijn gedachten vaak naar hem uitgaan. Sterker nog: ik heb me opgegeven om schipper te worden op de Binnendieze in Den Bosch. Zo treed ik toch nog een beetje in zijn voetsporen.'

